

T.C.
ANAYASA MAHKEMESİ

BİREYSEL BAŞVURU FORMU

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğünün 59. maddesine göre hazırlanmıştır.

I- AÇIKLAMALAR

A- Kamu gücünün işlem, eylem ya da ihmaline dair olayların tarih sırasına göre özeti:

1. HDP Eş Genel Başkanı ve Van Milletvekili Sayın Figen Yüksekdağ, Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nin 27 Kasım 2013 tarihli kararıyla örgüt propagandası suçlamasıyla 10 ay hapis cezasına mahkum edilmiştir. Figen Yüksekdağ, hayatını kaybeden bir kişiyi mezarı başında düzenlenen anma etkinliğine katıldığı ve yaklaşık 40 kişilik grubun "**Yasemin yoldaş ölümsüzdür**", "**Yaşamın devrim ve sosyalizm**" gibi sloganlarla yürüdükleri gerekçesiyle yargılanmış ve hüküm giymiştir. Dosya içeriğinde Yüksekdağ'ın konuşması olmadığı gibi, sadece kalabalıkla beraber yürüdüğü ve saygı duruşunda bulunduğu için propaganda suçlamasıyla kendisine de ceza verilmiştir.
2. Figen Yüksekdağ, HDP'nin İkinci Olağanüstü Kongresi'nde Eş Genel Başkan seçilmiştir. Parti programı "*Emek, eşitlik, özgürlük, barış ve adalet için*" şeklinde başlayan HDP, eş başkanlık sistemiyle yönetimin her kademesinde kadın temsilini hedeflemiş, çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi benimsemiş, çok dilli ve kültürlü yapıyı sahiplenmiş bir siyasi partidir. Figen Yüksekdağ da bu ilkelerin genel başkanlık düzeyinde temsilidir.
3. 7 Haziran 2015 ve 1 Kasım 2015'te gerçekleşen genel seçimlerde Yüksekdağ, Van Milletvekili seçilmiştir. Böylece TBMM'de grubu bulunan siyasi partiler arasında tek kadın genel başkan olarak Meclis'e giren Yüksekdağ, HDP'nin eşitlikçi ilkelerini TBMM düzeyinde de temsil etmeye başlamıştır.
4. Milletvekili seçilmekle yasama dokunulmazlığı başlayan Yüksekdağ'ın yargılanmasına hukuka aykırı olarak devam edilmiştir. Yargıtay, yargılamaya devam gerekçesi olarak, Anayasa'nın 14. maddesinde düzenlenen "Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve laik cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz" hükmünü göstermiş ve mezarlıkta anma etkinliğini Anayasa'nın 83. maddesinde düzenlenen yasama dokunulmazlığının istisnası kapsamında değerlendirmiştir.
5. HDP, barajı iki defa aşarak güçlü bir temsil imkanı yakalamakla siyasi iktidarın hedefi haline gelmiştir. HDP'nin parti programı ve tüzüğünde yer alan ilke ve talepler hızla kriminalize edilmiştir. Bu iklimde dokunulmazlıkların kaldırılması Cumhurbaşkanı ve AKP yöneticileri tarafından dillendirilmeye başlamıştır. Bugüne dek Anayasa'yı delmenin bir yöntemi olarak kullanılan geçici madde usulüyle dokunulmazlıklar bir defaya mahsus olarak 20 Mayıs 2016 günü yapılan oylama sonucu kaldırılmıştır. HDP'yi hedef aldığı açık olan ve Anayasa'da sağlanan güvencelerin hiçe sayılması anlamına gelen bu düzenleme, Venedik Komisyonu'nun raporunda da eşitlik ve orantılılık ilkelerine aykırı olduğu için eleştirilmiştir.
6. 4 Kasım 2016 günü başlatılan eş zamanlı operasyonla, HDP'nin eş genel başkanları ve grup başkanvekillerinin de aralarında bulunduğu 11 milletvekili tutuklanmıştır. Daha sonra bu sayı 15'e çıkmıştır. Tahliyelerin ardından hala HDP'nin 9, CHP'nin 1 milletvekili tutukludur.
7. 21 Şubat 2017 günü, Meclis'e gönderilen yazının okunması üzerine tesis edilen işlemin sonucunda, Anayasa'nın 84/2. hükmü uyarınca Başvurucu Yüksekdağ'ın milletvekilliği düşürülmüştür.
8. Milletvekilliğinin düşürülmesi işleminin iptaline dair talebimiz Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin E. 2017/685, K. 2017/767 sayılı kararıyla reddedilmiş; bu karar Ankara Bölge İdare Mahkemesi'nin E. 2017/837, K. 2017/836 sayılı kararıyla kesinleşmiştir.

B- Bireysel başvuru kapsamındaki haklardan hangisinin hangi nedenlerle ihlal edildiği ve buna ilişkin gerekçeler ve delillere ait özlü açıklamalar:

1. Başvurucunun milletvekilliği, Adana 7. Ağır Ceza Mahkemesi'nin vermiş olduğu kararın onamasıyla düşürülmüştür. Kararın onanmasına dek işletilen hukuki süreç, dosya içeriği bakımından ifade özgürlüğü ve toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlali niteliğindedir. Başvurucunun katıldığı anma etkinliğinde hiçbir slogan atmadığı, konuşma yapmadığı sabit olmasına rağmen örgüt propagandası cezası alması hukuka ve AİHM içtihadına aykırıdır.
2. Bu hukuka aykırı karar temyiz sonucu Yargıtay'ın önüne geldiğinde, Başvurucu milletvekili seçilmiştir. Dosyanın Yüksekdağ bakımından tefrik edilerek yargılamanın durması ve TBMM'ye fezleke gönderilmesi gerekirken Yargıtay yargılamaya devam etmiştir. Yani yargılama, Sayın Yüksekdağ milletvekiliyken, Anayasa'nın 83/2 amir hükmüne tamamen aykırı bir biçimde devam etmiştir. Devam gerekçesi olarak Yargıtay, Anayasa'nın hakların kötüye kullanılmasını düzenleyen 14. maddesini göstermiştir. Hakların, devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak ve Cumhuriyeti ortadan kaldırmak için kullanılmayacağını ifade eden bu madde kapsamına, tamamen barışçıl olarak gerçekleştirilen mezar başında anma etkinliği esnasında, Başvurucu'nun içinde olmadığı kişiler tarafından atılan sloganların katılması, öngörülebilir olmadığı gibi, sonuçları bakımından orantılı da değildir. Böylece AİHS'in 7. maddesinde düzenlenen kanunsuz suç ve ceza olmayacağı ilkesi de ihlal edilmiştir.
3. Yargılamaya devam edilmesi neticesinde karar onanarak TBMM'ye sunulmuş ve 21 Şubat 2017 günü, Anayasa'nın 84/2. hükmü uyarınca HDP Eş Genel Başkanı ve 26. dönem Van milletvekili Başvurucu Sayın Figen Yüksekdağ Şenoğlu'nun milletvekilliği düşürülmüştür. Milletvekilliği sıfatını kaybetmekle Anayasa'nın 67, AİHS'in 1 Nolu Ek Protokol'ün 3. maddesiyle düzenlenen seçilme hakkı ihlal edilmiştir.
4. 7 Haziran seçimlerinden başarıyla çıkan HDP'ye yönelik siyasi baskılar adeta fiili parti kapatma boyutlarına ulaşmıştır. Bugüne dek 15 milletvekili tutuklanmış, TBMM tarihinde görülmeyen uygulamalarla 5 milletvekilinin vekilliği düşürülmüştür. Yürütülen davalar ve düşürülen milletvekillikleri hak kısıtlamalarının öngörülen amaçla değil, siyasi amaca yönelik yapıldığını gösterdiğinden AİHS'in 18. maddesi de ihlal edilmiştir.
5. Anayasa'nın 84. maddesinin ikinci fıkrası, milletvekilliğinin kesin hüküm giyme veya kısıtlanma halinde düşmesini düzenler. Kesin mahkeme kararının Genel Kurul'a bildirilmesiyle vekillik düşer. Milletvekilliğinin düşürülmesini düzenleyen diğer hallerin aksine bu durumda bir parlamento kararı aranmadığı gibi, Anayasa bu özel duruma ilişkin herhangi bir başvuru yolu da öngörmemiştir.
6. Rejimi belirsiz olan ve hakkında başvuru yolu belirtilmemiş işlemlerin idari işlem sayılacağı ve idari yargı mercilerince denetlenebileceği yönündeki kemikleşmiş Danıştay içtihadı dikkate alınarak, bu işleme karşı idari yargı yoluna başvurulmuştur. Zira bu işlemin yasa marifetiyle genel, düzenleyici kurallar koyma, meclis bünyesindeki bir komisyonun faaliyeti veya iç işleyişe dair bir içtüzük işlemi gibi yasama fonksiyonu çerçevesinde gerçekleştirilmediği açıktır. Oysa hem ilk derece hem istinaf mahkemesi, vekilliğin düşürülmesinin yasama işlemi olduğundan bahisle davayı reddetmiştir. Böylece Başvurucunun önünde AİHS 13 uyarınca hiçbir etkili başvuru yolu olmadığı görülmüştür.

C- Başvurucunun güncel ve kişisel bir temel hakkının doğrudan zedelendiği iddiasının açıklanması:

AÇIKLAMA: Başvurucu Yüksekdağ, hukuki denetimi sağlayacak bir başvuru yolunun bulunmadığı TBMM'de kararın okutulması işlemi neticesinde milletvekilliği sıfatını ve aynı nedenle HDP'ye üye olma hakkını kaybetmiştir. Seçilme hakkı, yalnızca seçime aday olarak katılmayı değil, seçilmeyi ve bu görevi tüm veçheleriyle sürdürmeyi de kapsar. HDP Eş Genel Başkanı olan başvurucunun üyeliğinin düşürülmesiyle bu görevi de Yargıtay Başsavcılığı tarafından sonlandırılmıştır. Yasama dönemi bitmeden, hukuka aykırı ve siyasi saiklerle sürdürülen yargılama sonucunda milletvekilliğinin düşürülmesi, seçilme ve siyasi faaliyette bulunma hakkının ihlalidir. Cumhurbaşkanı'nın talimatlarıyla başlatılan dokunulmazlıkların kaldırılması sürecinin ardından tutuklanan HDP milletvekillerinden olan Başvurucu, elle tutulur tek bir iddia olmaksızın, siyasi faaliyetleri gerekçe gösterilerek halen tutuklu bulunmaktadır. Hala siyasi bir hedef olarak görülmeye devam eden Başvurucu hakkında, milletvekili sıfatının sona ermesiyle hızla yeni davalar açılmaktadır. Bu davalar arasında 4 Kasım operasyonunda savcılık ifadesinde söyledikleri nedeniyle hazırlanan iddianame de bulunmaktadır. Böylece başvurucu "yargı tacizine" açık hale gelmiştir. Başvurucu siyasi faaliyetleri kapsamında, barışçıl bir anma etkinliğine katıldığı için mahkum edildiğinden ifade özgürlüğü ile beraber toplantı özgürlüğü de ihlal edilmiştir.

II- BAŞVURU YOLLARININ TÜKETİLDİĞİNE İLİŞKİN BİLGİLER

A- Başvuru yollarının tüketilmesine ilişkin aşamalar:

AÇIKLAMA: 21 Şubat 2017 günü milletvekilliği düşürülen başvurucu, Ankara 10. İdare Mahkemesi'ne iptal davası açmış, başvuru reddedilmiştir. (E. 2017/685, K. 2017/767) İstinafa gönderilen dosyaya bakan Ankara Bölge İdare Mahkemesi 12. Dava Dairesi, Ankara 10. İdare Mahkemesi'nin kararını onamış ve talebimizi reddetmiştir. (E. 2017/837, K. 2017/836) Ankara Bölge İdare Mahkemesi'nin kararı, 3 Kasım 2017 günü tarafımıza tebliğ edilmiştir.

III- SONUÇ TALEPLERİ

AÇIKLAMA: Yukarıda ve ek beyanda açıklanan olaylar dikkate alınarak, belirtilen sebeplerle, Başvurucunun AİHS 1 Nolu Ek Protokolün 3, Anayasa'nın 67. maddesinde düzenlenen seçilme ve siyaset yapma hakkının, AİHS'in 10, Anayasa'nın 25 ve 26. maddelerinde düzenlenen ifade özgürlüğünün, AİHS'in 11, Anayasa'nın 34. maddesinde düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ve bu haklarla bağlantılı olarak, ihlallerin siyasi saiklerle yapıldığından bahisle AİHS'in 18. maddesinde düzenlenen sınırlamaların öngörülen amaca uygun olması gereğinin ihlal edildiğine; kesin hüküm nedeniyle milletvekilliğinin düşürülmesi halinde etkili bir başvuru yolu öngörülmediğinden AİHS'in 13. maddesinin, örgüt propagandası suçunun belirsizliği ve sonuçlarının öngörülemes ve orantısız olması nedeniyle kanunsuz suç ve ceza olmayacağı ilkesini düzenleyen AİHS'in 7. maddesinin ihlal edildiğine karar verilmesini talep ederiz.

Bu başvuru formunda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu; formda belirtilen bilgilerde, adreslerimde veya başvuruyla ilgili koşullarda herhangi bir değişiklik meydana geldiğinde Mahkemeye bildireceğimi beyan ederim.